Zeitschrift: Igl Ischi : organ della Romania (Societat de Students Romontschs)

Herausgeber: Romania (Societat de Students Romontschs)

Band: 53 (1967)

Rubrik: Rapport d'activitad dalla Romania per 1967

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. Mehr erfahren

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. En savoir plus

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. Find out more

Download PDF: 16.01.2026

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, https://www.e-periodica.ch

RAPPORT D'ACTIVITAD DALLA ROMANIA PER 1967

Igl onn 1967 ei in tierm decisiv ella historia dalla Romania; schebein el fuorma il punct da partenza per in resvegl ni per ina digren dil moviment cultural en Surselva vegn denton pér a semussar. La perioda indicada ei enramada da duas radunonzas generalas da gronda impurtonza. L'emprema tschentada, quella dils 26 da december 1966, ha concludiu d'accordar *la libertad da scripziun per tuttas publicaziuns* dalla Romania. Quei ei stau ina necessitad indispensabla per l'unitad romaniana e cheutras per la cuntinuaziun dall'activitad d'antruras. Ils 30 da december 1967 ha l'autra radunonza generala approbau culs novs statuts *la reorganisaziun dalla Romania.* Ultra da quellas duas decisiuns principialas ei la Romania secapescha era s'occupada da tut quei che promova la viarva e cultura indigena. Legreivlamein eis ella buca persula en quei cumbat d'existenza.

I. ACTIVITAD ORDEIFER LA ROMANIA

Oravontut sin camp litterar ei l'acziun romaniana vegnida sustenida grondamein entras autras instituziuns. La casa editura Fontaniva ha ediu siu 5avel tom, il roman «Caumsura» dil renomau scribent lumnezian Toni Halter. La casa editura Desertina ei sepresentada cun siu emprem cudisch da gaglioffa. Ina nova fuorma da publicaziun egl intschess romontsch! Il cudischet, intitulaus «Riccarda», cuntegn entginas historiettas digl enconuschent scribent Ludivic Hendry. A caschun da siu 75avel onn da naschientscha ha Luis Candinas publicau ina collecziun da poesias popularas numnada «Ord miu truchet». Ella «Prosa rumantscha/Prosa romontscha», che cuntegn il fretg d'ina concurrenza litterara arranschada dalla Nova biblioteca svizzera, ein era quater sursilvans representai. Dr. Leo Schmid e dr. Duri Capaul han redigiu ina plascheivla broschura «Lugnez und Valsertal» ella retscha dils Cudischs svizzers dalla patria. Plinavon ei la «Bibla pintga», procurada dils paders dr. Flurin Maissen e dr. Ursicin Derungs, cumparida. Als affons ha igl artist Aluis Carigiet regalau in niev cudisch illustrau «Vitturin e Babetin».

II. LA REORGANISAZIUN DALLA ROMANIA

La Romania ei vegnida fundada 1896 sco uniun da students. Igl ei denton semussau che quella basa ei memia stretga per realisar las finamiras tschentadas. Perquei han pliras revisiuns empruau da popularisar l'uniun. Quei ei era stau l'idea empalonta dalla revisiun actuala. Ina cumissiun sut il presidi da dr. Fidel Caviezel ha preparau quella el decuors digl onn 1967 cun gronda breigia e minuziusadad. Il project vul purtar il moviment romontsch viado el pievel. Perquei intent vegnan secziuns localas fundadas en vitgs e vischnauncas. Quellas ein el futur il center dall'activitad romontscha. Ellas elegian ils representants per la radunonza da delegai che remplazza la radunonza generala. Ella radunonza da delegai ein era autras instituziuns culturalas dalla Surselva representadas. Intent e finamira da quella midada ein dilucidai pli extendidamein ella pintga broschura «La reorganisaziun dalla Romania 1967», ch'ei cumparida sco separat dalla Gasetta Romontscha.

III. EDIZIUNS

Egl onn 1967 ha la Romania ediu duas annadas digl Ischi. Annada 50 ei cumparida la fin da schaner en fuorma festiva e voluminusa. La finanziaziun da quella gronda publicaziun ei stada pusseivla mo cun agid da pliras contribuziuns generusas davart dalla Pro Helvetia, dil Cantun Grischun, dalla Ligia Romontscha e dil Fondo Cadonau. La fin d'october ei gia annada 51 suandada, ferton ch'il Tschespet 45 ha bandunau la stampa il fenadur.

Ils referats dalla dieta economica dils 29/30 d'october 1966 a Breil ein vegni edi en ina bufatga broschura. Quella publicaziun ei vegnida sustenida grondamein dalla Stampa Romontscha. En quei connex astgein nus era menziunar ch'ina gruppa dalla Romania ei s'occupada dalla pusseivladad da crear ina organisaziun adattada per promover il svilup economic e social en Surselva. Pli tard ha ella collaborau cun in comité d'iniziativa da Glion e contuorn. Suenter pliras contractivas eis ei reussiu da perschuader quei comité dalla necessitad da crear ina suletta uniun, aschia che la «Pro Surselva» ha saviu vegnir fundada ils 15 d'uost 1967 a Glion.

IV. ACZIUNS SPECIALAS

1. Fatscha da nos vitgs

Cun la derasaziun da nova activitad en Surselva eis ei necessari da punctuar nossas atgnadads. Nus stuein procurar che tut tgi che viseti nos vitgs romontschs, senti e vesi ch'el sesanfli en tiara romontscha. Ina cumissiun ha gia fatg las empremas retschercas en quei sectur. Siu studi ei vegnius publicaus el davos Ischi.

2. Curtin d'honur

A Trun sper la caplutta da s. Onna sesanfla il Curtin d'honur, nua che campiuns dalla cultura romontscha vegnan undrai. Quei liug historic basegna ina renovaziun. Demai che la Romania ha il dretg da designar las persunalitads meriteivlas, eis ella era s'occupada da quella restauraziun. Ina cumissiun empalada da mistral Gieri Vincenz ha elaborau in project adattau. Avon che saver entscheiver cun la realisaziun, sto la finanziaziun denton esser segirada.

V. ACTIVITAD GENERALA

1. Pressa romontscha

La pressa romontscha ei ina petga da nies moviment. La sperdita d'ina gasetta augmentass grondamein l'influenza jastra. Perquei beneventa la Romania tuts sforzs adattai per mantener e francar meglier la posiziun dalla pressa romontscha. Cun plascher eis ella separticipada d'ina conferenza culs representants da tuttas uniuns romontschas che ha tractau las pusseivladads da rinforzar nossas gasettas. In emprem pass fuss l'ediziun d'in «Fegl Ufficial Interromontsch». La realisaziun dependa denton dalla collaboraziun da tuttas gasettas e dallas autras uniuns.

2. Augment dalla contribuziun federala

Cunquei che la contribuziun federala alla Ligia Romontscha scroda alla fin da 1968, ha quella instituziun priu a buna ura las disposiziuns necessarias per renovar ed augmentar quei agid.

El decuors da 1967 ha la LR elaborau, en collaboraziun cun las uniuns regiunalas, ina instanza per mauns dil Cussegl federal. Quella damonda in alzament da 120 000.— francs. Ina gronda part da quel sebasa sin la svaletaziun dil daner. Quei alzament ei urgentamein necessaris per saver cuntinuar l'acziun instradada. Era la Romania profitass da quella contribuziun.

3. Vocabulari tudestg/romontsch

Il vocabulari tudestg/romontsch sursilvan da Ramun Vieli ei exausts dapi in temps. Ina reediziun ei urgentamein necessaria. Perquei ha la Romania fatg ina instanza communabla cun la Renania alla LR e supplicau quella da procurar aschi spert sco pusseivel per ina reediziun. Silsuenter ha la LR incaricau prof. dr. Alexi Decurtins cun quella lavur.

VI. CONCLUSIUN

La situaziun da partenza dalla nova suprastonza ei buca stada fetg favoreivla. Ella ei denton semessa cun energia alla lavur ed ha empruau da vivificar e dar nova tempra all'acziun romaniana. En 9 extendidas sedutas da suprastonza ed en in numerus diember da conferenzas e sentupadas ha ella liquidau in grond pensum da lavur. Nus sperein ch'igl onn 1967 seigi l'entschatta d'ina activitad augmentada en favur da viarva e cultura romontscha.

La radunonza dils 30 da december 1967 ha elegiu danovamein ils organs dalla Romania. Ils redacturs ein vegni confirmai. Dalla suprastonza ein Sur Giusep Caviezel e Giusep Nay seretratgs. En lur stagl ein vegni elegi: Scolast Albert Decurtins (cassier), prof. dr. Alexi Decurtins (vicepresident), scolast secundar Toni Caduff e Sur canoni Giusep Pelican.

Duront igl entir onn ha la Romania saviu sebasar sin igl agid d'in grond diember da collaboraturs. A tut quellas forzas activas admettein nus il meglier engraziament per lur lavur ideala.

Per la Romania
Il president:
Dumeni Columberg

Suprastonza

Dumeni Columberg, lic. oec., Mustér/S. Gagl, president
Prof. dr. Alexi Decurtins, Cuera, vicepresident
Bernard Cathomas, stud. fil., Breil/Turitg, actuar
Albert Decurtins, scolast, Trun, cassier
Toni Caduff, scolast secundar, Vella
Baseli Collenberg, stud. fil., Murissen/Friburg
Sur canoni Giusep Pelican, sextar catedral, Cuera

Redacturs

Ischi: Prof. dr. Alfons Maissen, Cuera
Tschespet: Gion Arthur Manetsch, Cuera

Represetant dalla Romania ella Ligia Romontscha

Sur prof. Christian Monn, Cuera

Administraziun dalla Romania

7166 Trun, tel. 086 7 64 47 / Conto dil scheck postal 70-1188